

DONANT LA VIDA PEL BON VIURE DELS IMMIGRANTS

TESTIMONI D'UNA CANTORA DEL POBLE

ROSA MARTHA ZÁRATE

San Bernardino, Califòrnia, EEUU

El procés de desenvolupament de la consciència social i la recuperació de la memòria històrica que ara anima la meva pràctica social i de fe, té com a principi l'exemple del meu pare, un lluitador social, de la meva mare, una dona servidora de la comunitat, i de la meva àvia qui, en temps de la revolució cristera a Mèxic, va arriscar la vida per defensar les seves conviccions religioses. Sóc originària de Guadalajara, Jalisco, Mèxic. De nena i jove vaig créixer en un ambient de poble encaixonat a la vall canyera d'Ameca, Jalisco. La meva educació magisterial i musical es va limitar a la mera capacitació professional per funcionar en el sistema capitalista i en la societat.

El 1961 vaig ingressar a la vida religiosa, com una opció de servei. Analitzant la meva vocació i el camí que he recorregut per definir-me i optar explícitament per prendre el meu lloc en el caminar del poble immigrant del qual en sóc part, necessito fer una comptabilitat objectiva del cúmul d'experiències, de testimonis de pobles i persones de lluita que han enfortit la meva esperança i han il·luminat el camí per travessar moments de prova i donar-li a la vida un sentit de transcendència i una raó del perquè lluitem.

Ben just acabades de professar, cinc de nosaltres ens ho vam agenciar per assistir a uns cursos de *Pedagogia de l'Oprimit* que impartia a Guadalajara el mestre Paulo Freire, sense el permís de la superiora. Aquests cursos eren vetats per algunes congregacions religioses, potser per la por de despertar la consciència crítica i trencar amb la innocència social que caracteritzava moltes religioses. Va ser allà on, per primera vegada, vaig començar a sentir coses que em varen incomodar i em feren sentir còmplice del sistema dominant. Vaig poder entendre com el sistema escolar oficial i privat, tal com estan dissenyats pels governs, és un instrument subtil i eficaç per a l'explotació, la pèrdua de la memòria històrica i la infiltració de la dominació. En Pablo ens va donar la clau per qüestionar-nos l'ordre de coses que ens impedeixen ser lliures com a persones i com a pobles; fins avui, aquesta clau em continua obrint portes que es tanquen en travessar-les, i que ben al contrari, m'empenyen a enfrontar

reptes que mai pensava que es podien superar.

Han transcorregut 43 anys des que la comunitat religiosa em va enviar com a mestra d'educació primària a San Ysidro, Califòrnia. En creuar la garita fronterera de Mexicali a Calexico, el meu món va canviar radicalment: vaig experimentar el racisme, l'explotació i la discriminació, fins i tot a l'Església catòlica d'aquell país del nord. Per coses de la vida, César Chávez, el líder del moviment camperol, va arribar al convent a convidar les germanes a unir-nos a la vaga, per exigir justícia per l'assassinat d'un camperol. Jo duia la guitarra a la mà i allà sense més ni més em va convidar a animar els camperols/es en la seva vaga. De la mateixa manera, tot i l'oposició de les germanes, vaig arribar a l'assemblea. Allà, entre banderes roginegres, amb consignes de "Sí que es pot!", vaig començar la meva militància de migrant cantautora.

A partir del dia en què vaig decidir prendre el meu lloc en l'èxode del poble, la tensió a l'interior de la comunitat religiosa se'm va fer més pesada. No va passar molt de temps, quan sacerdots i religioses *chicans/es* em varen convidar a participar en el moviment nacional per la reivindicació dels drets dels batejats de parla hispana a l'Església catòlica nord-americana. Els PADRES (Pares Associats pels Drets Religiosos Educatius i Socials) i les HERMANAS, juntament amb líders laics, vam agafar el liderat d'organitzar el poble en les seves demandes, entre d'altres: que en nomenessin bisbes *chicans*; que s'oferissin serveis religiosos, educatius i sacramentals en espanyol i es respectés la nostra cultura i tradició. La teologia de l'alliberament no va pas trobar fronteres per animar el moviment. Ens vam enllaçar solidàriament amb els moviments i les lluites llatinoamericanes.

Els anys entre 1970 i 1985 varen ser d'una gran mobilització i organització diocesana, regional i nacional. A base de marxades, plantades, mobilitzacions populars... la Conferència Catòlica dels Bisbes nord-americans, varen reconèixer el "Poble Hispà" com un "repte i un compromís". La pastoral hispana, després d'un gran renaixement pastoral, amb el temps es va

anar apagant perquè se la va començar a considerar un perill per a l'*status quo* de l'església i del país. El tancament de les oficines diocesanes de pastoral hispana va donar peu a que molts/es de nosaltres escollíssim altres espais per viure el seguiment de Jesús. En el meu cas la congregació religiosa em va dispensar dels vots, per haver dut un bisbe i 10 sacerdots a la cort civil per violacions al meu contracte laboral, per difamació i discriminació de gènere.

Després de passar la nit fosca del dol per aquest trencament amb la congregació i amb la pastoral hispana, els i les agents de pastoral de la diòcesi de San Bernardino ens vam organitzar com a associació civil i des d'allà vam continuar la tasca de "protegir-nos, ajudar-nos i defensar-nos". Des del 1985 fins ara treballem amb projectes d'educació, organització de barris (Calpullis), defensa dels drets dels immigrants... Hem donat suport a projectes de solidaritat amb lluites llatinoamericanes camperoles i indígenes. Actualment participem en la lluita de més de 2,5 milions d'exbracers, ancians/es que reclamen als EUA i Mèxic el fons d'estalvi que des dels anys 1942 a 1964 se'ls deu, i també en el moviment per la reforma migratòria i la defensa dels drets dels immigrants.

El calvari dels milers d'immigrants que travessen la frontera dia rera dia per arribar al Nord cercant com sortir de la pobresa generalitzada per tot el continent, va essent cada vegada més evident: els crims que es cometien per part de les autoritats, els narcotraficants, els traficants d'òrgans, la tracta de blanques, les violacions sexuals d'homes i dones, l'extorsió, els segrestos... són mostres d'una guerra contra la vida, la dignitat i el dret a la mobilitat humana.

És obvi que els governs no han fet el que els correspon per evitar l'èxode dels seus conciudadans. Està clar que les esglésies no han exercit el seu poder per incidir en una solució justa a aquesta gravíssima situació. Alhora cal recalcar la feina de sacerdots, religioses, laics, poble, organitzacions socials... que han fet els senyalaments oportunament, han obert una cadena d'albergs per a immigrants, i han respost limitadament per remeiar, en part, tant patiment humà. Aquesta és la trinxera en la qual estem donant la vida, lluitant per obrir les fronteres a la ciutadania universal del Bon Viure que els germans indígenes americans ens proposen, en la qual ningú sigui senyalat/da com a estranger, molt menys com a criminal.

Ja que les coses no succeeixen pas per casualitat, els camins de la vida em varen portar a radicar en terra mexicana ocupada, en el cor de l'imperi. Entre tanta desesperança, he après a cantar "de les coses que ens passen, que ens fan tant de mal"; de les possibilitats que tenim per crear un món més humà i de participar en el disseny d'un nou model de nació (mexicana), i solidaritzar-nos amb els països que també estan cercant la seva pròpia emancipació de l'imperi nord-americà.

Les comunitats amb les quals he caminat m'anomenen "Senyora del Cant", com a títol de servei, i així l'he pres. El meu ofici de cantora del poble té la tasca d'animar i ser eco de la part de la història que anem escrivint des del captiveri. Així ho expresso i ho confirmo en aquest cant: "Jo sé que la meua cançó animarà el camí. Finalment hem dit: Prou! Vam emprendre la marxa, ho sé perquè la fe és foc que crema en flama, són segles d'esperança, foc que no s'apaga. Per amor a la Terra Mare nostra, ultratjada, anem a recobrar el nostre ser, la nostra història. Marxem. La victòria s'assoleix quan hi ha un poble que vol caminar. Ho sé, tot el meu ésser ho proclama, arribarà el demà de la nostra llibertat".

El poble immigrant, a l'altra banda de la frontera nord, també està al peu de la lluita solidària. S'han de continuar trencant cadenes, derrocant fronteres. Tenim la clau de la consciència solidària per obrir la porta a la ciutadania universal, on es visqui la pau amb justícia i dignitat. No hi ha marxa enrere.

"... Allà on vaig no hi ha camí de tornada, ja m'espolsa la pols, per ben res me'n torno, la por i els temors van morir fa temps, els i les màrtirs redimeixen amb sang el meu sender... Allà on vaig s'hi arriba per un camí nou, es passa per deserts, fronteres i desvetllaments, es trepitja terra ferma, l'èxode del poble. Me'n vaig, ho he decidit, per ben res me'n torno! Anem a caminar mil nits! Sembrem la nova aurora, a recórrer camins, a escriure la nostra història, anem a recobrar la Nostra Amèrica robada. Anem, que el nostre caminar ja no té retorn. Ha arribat el moment, el temps ha obert les portes, la llibertat ens crida, la primavera treu cap. Anem, que és de covards caminar sense esperança! Sí que es pot!".